

Ще більше року залишається до чергових парламентських виборів, а просто-таки шквал пустопорожніх балачок в ЗМІ щодо нового закону про вибори народних депутатів вже набив оскомину. А може це така новітня технологія влади аби відвернути від цієї проблеми увагу широкої громадськості. Адже нав'язана суспільству дискусія по-суті нічого не змінить.

Провладні партії протягують закон, який би гарантував їм перемогу на наступних виборах. Опозиційні сили (ними у ВРУ подано аж 13 законопроектів!) дбають про норми у законі, що дадуть їм змогу бодай частково повернутися у депутатські крісла 2012 року. А що це дасть для народу, який вже відчув усі “принади” правління перших і других?

Тому проблему слід поставити з хворої голови на здорові ноги і розглядати за логікою, а що необхідно отримати в результаті виборчої кампанії. Почнемо з азів.

Стаття 5 Конституції України стверджує, що джерелом влади в Україні є народ, який здійснює цю владу безпосередньо або, зокрема, через органи державної влади. Стаття 6 Конституції до таких органів державної влади відносить також законодавчу владу. Стаття 75 Конституції єдиним органом законодавчої влади визначає парламент – Верховну Раду України. Стаття 24 зазначає, що громадяни мають рівні конституційні права і не може бути привілеїв чи обмежень, в тому числі за етнічним походженням чи майновим станом.

Як ці норми прямої дії з Конституції через призму чинного виборчого законодавства на практиці втілені у життя в депутатському корпусі нинішнього скликання. З частини 1 преамбули Конституції відомо, що український народ складається з громадян України всіх національностей. За національним складом, згідно з останнім переписом населення 2001 року, в Україні проживає 78% етнічних українців і 22% національних меншин. Однак, в парламенті ситуація склалася з точністю до навпаки. Українцями за походженням визнали себе (неофіційні дані) лише 22% депутатів. Тобто, наяву серйозний перекоп в сторону національних меншин і грубе порушення конституційних прав етнічних українців в українській державі. До речі, невідповідний відсоток українців спостерігався і в парламентах попередніх скликань, але такого низького представництва українців у вищому законодавчому органі влади ще не було.

За статистикою ООН в Україні минулого року 78% (разючий збіг з відсотком українців) населення проживало за межею бідності. Водночас, за неофіційними даними в Україні налічувалось близько 20 тис. Мільйонерів (0,05% населення). Однак, серед народних депутатів маємо обернено пропорційну картину. Кількість парламентарів-мільйонерів наростала швидкими темпами: 2-е скликання – понад 20 осіб, 3-є скл. – 110 ос., 4-е скл. – понад 200 ос., 5-е скл. – понад 250 мільйонерів, а у нинішньому складі ВРУ їх кількість сягнула майже 350 осіб (близько 78%, що дивним чином співпадає з відсотком нацменшин у парламенті). Тобто, частка мільйонерів в українському парламенті у 1,5 тис.

разів більша (!) ніж в українському соціумі. Сказати, що це банальне для когось порушення конституційних прав громадян, означає нічого не сказати.

Із теорії конституційного права відомо, що однією з головних функцій будь-якого парламенту світу на рівні із законодавчою є представницька функція. Це впливає також із згаданої уже ст.5 Конституції України про здійснення влади народом. Але, чи представляє сучасний український парламент український народ? Вищенаведені дані підтверджують, що цей парламент, як до речі і попередні, не є віддзеркаленням ні національного, ні соціального складу населення України. Саме в цьому і криється головний політичний конфлікт, що неминуче має бути розв'язаний на законодавчому рівні. В іншому випадку нас очікує національно-соціальна революція. Але чи здатні у Верховній Раді України ухвалити виборчий та інші закони аби відновити національну і соціальну справедливість? Вочевидь добровільно цього так звані народні обранці не зроблять – хто ж пилятиме гіляку, на якій сам сидить та ще й дуже непогано вмовистися?!

Отож, ствердно можна заявити, що Верховна Рада України усіх скликань і, зокрема, останнього 6-го, не стала представницьким органом українського суспільства, і відповідно закони, що ухвалюються українським парламентом априорі не можуть відповідати потребам українського народу. А попросту - чинна ВРУ, як і попередні парламенти, не виконує своїх головних функцій. Тобто, по-суті український парламент, що обирається згідно виборчого законодавства ним ж ухваленого, перманентно діятиме всупереч Конституції.

Чи ті зміни до виборчого закону, які нині активно обговорюються в суспільстві, здатні кардинально виправити ситуацію? Скажімо, як нова-стара змішана виборча система вплине на національний склад парламенту, або як нові межі виборчих дільниць чи округів зменшать апетити кандидатів-мільйонерів? Чи врегулюють національно-соціальний склад майбутнього парламенту відкриті виборчі списки і прозорість фінансування виборчої кампанії, а чи величина прохідного бар'єру? Далєбі ні!

Які ж тоді механізми слід закласти у новий виборчий закон аби у ВРУ восторжествувала національно-соціальна справедливість? Можна для прикладу законодавчо встановити національну квоту аби кожна нація мала у парламенті кількість представників прямо пропорційно національному складу населення. Українців тоді було б у парламенті близько 350, а не 100 як тепер, а скажімо євреїв (їх в Україні 0,2%) представляв би лише 1 депутат, а не більше ніж 200(!). Такий квотний принцип застосовувався на виборах, зокрема, в Австро-Угорщині, що дало можливість українцям мати належне представництво в імперському парламенті і сеймі Галичини. Схожий підхід сповідувала і Українська Центральна Рада, що формувалась з врахуванням національної квоти. Щоправда на цьому шляху виникатиме ряд додаткових труднощів. Необхідно попередньо повернути в офіційні документи запис про національність, зняти з графі національність ознаки конфіденційності, дозволити самовисування кандидатів, оскільки жодна політична партія в Україні не формується за національним принципом.

Щодо мільйонерів можна було б законодавчо ввести своєрідний майновий ценз для кандидатів або також встановити певну максимально допустиму квоту для заможних

людей.

Але у нинішніх реаліях контроль за відсотками національностей і багатів під час виборчої кампанії був би доволі непростий. Та й на Заході цієї проблеми просто не розуміють. Нещодавно я мав нагоду запитати Ханну Северінсен, у минулому багаторічного співдоповідача Моніторингового комітету Парламентської асамблеї Ради Європи щодо України, що вона думає з приводу національної несправедливості у ВРУ, то вона сказала, що не бачить проблем адже там всі українці (європейці ототожнюють громадянство з національністю). Очевидно, не збагнути цієї проблеми і Венеціанській комісії (офіційна назва — Європейська комісія за демократію через право). Адже, цей дорадчий орган Ради Європи з питань конституційного права, котрий надає висновки про відповідність проектів законодавчих актів європейським стандартам та цінностям, також “не звернув уваги” на цю кричущу несправедливість в Україні, що закладається виборчим законом. Мабуть через те, що європейські країни давно і успішно пройшли етап національного державотворення.

Можна піти й іншим шляхом. Чому українці за національністю програють вибори? Бо на виборах в Україні іде змагання не ідей та виборчих програм, а грошових мішків в особі кандидатів. Історично так склалось, що гроші чи влада, що конвертувалась у гроші, в Україні перебували здебільшого в руках панівного класу, який, зокрема, в радянські часи уособлювали євреї та росіяни. Вони ж успішно скористались цим надбанням у часи незалежності. Згадати хоча б історію із “золотом партії”, яке забезпечило трансформацію старої парткомноменклатури у нинішню владу. Лише на початку 90-х років гроші на виборах не відігравали такої сакраментальної ролі і тоді відповідно 1-е скликання ВРУ було найбільш українським за національною ознакою. Проте, тотальний вплив грошей на виборах тягне за собою й іншу проблему. Витрати на виборчу кампанію настільки великі, що такі кошти заробити чесним шляхом просто неможливо. Тому з впевненістю можна стверджувати, що більшість тих, які стали народними депутатами, чи партії, які їх висували, є попросту злочинцями. А з такою категорією владі дуже легко вести “діалог”, тому немає у нас принципівих і незалежних обранців. Зняти ж грошову проблему можна перекинувши витрати на виборчу кампанію на бюджет і поставивши таким чином всіх у рівні умови. Державі такий крок обійдеться значно дешевше, ніж потім боротися з корупцією – залучені особами чи партіями кошти доводиться сторицею повертати позичальникам. Та й якість депутатів від цього різко зросте.

Але на виборах виразно простежується і ще одна проблема – дефіцит патріотизму. Як серед виборців, що обирають собі подібних, так і серед депутатів, що часто не тільки не володіють державною мовою, але і люто ненавидять все українське. У прибалтійських державах поступили тут дуже просто. Законом про громадянство встановили, що громадянином може бути лише той мешканець країни, який знає її мову та історію. А на виборах як відомо голосують не всі мешканці, а лише громадяни. Таким чином у цих державах, як до речі і в США, Ізраїлі і взагалі це світова практика, відіскли від виборчого процесу, а отже майбутньої влади значну кількість представників імовірної “п'ятої” колони. Тому, зокрема в Естонії, де скажімо росіяни склали на початку незалежності майже 40%, вплив останніх на політику естонської держави зведений до мінімуму. А в нас росіян близько 17% і повсюдно, передусім у владі панує російська мова. Слід нарешті

скористатись і 37 статтею Конституції, яка прямо забороняє діяльність в Україні антидержавних, отже антиукраїнських політичних партій і організацій. А у нас ними хоч греблю гати.

Отож чи є сподівання до наступних парламентських виборів у новій редакції виборчого закону врегулювати вищезазначені проблеми. Враховуючи нинішні реалії, переконаний, що ні. Але дискусію в суспільстві просто необхідно перевести на національні рейки. Тоді в українців (за етнічним походженням) з'являться перспективи у майбутньому стати господарями на своїй землі.

Ростислав Новоженець, президент Благодійного фонду "Україна-Русь", [Дух волі](#)